

УДК 81'22'44: 811.111

## КОЛОРАТИВНА КОМПОЗИТА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ: ОСОБЛИВОСТІ НОМІНАЦІЇ

Мелько Х. Б.

*Київський національний лінгвістичний університет*

*У статті розглянуто поняття колоративної композити в англійській та українській мовах. Досліджено семантику колоративних композит у різносистемних мовах та визначено типи внутрішньомовних зв'язків колоративної композити англійської мови.*

**Ключові слова:** колоративна композита, внутрішньомовні зв'язки колоративної композити.

**Мелько Х. Б. Колоративная композита в английском и украинском языке: особенности номинации.** В статье рассмотрено понятие колоративной композиты в английском и украинском языках. Исследовано семантику колоративной композиты в разносистемных языках, а также определены типы внутриязыковых связей колоративной композиты английского языка.

**Ключевые слова:** колоративная композита, внутриязыковые связи колоративной композиты.

**Melko Ch. B. Colour composite in the English and Ukrainian languages: peculiarities of nomination.** The article focuses on the notion of colour composite in the English and Ukrainian languages. It also highlights the semantics of colour composite in investigated languages and defines types of intralinguistic relations of colour composite in English.

**Key words:** colour composite, intralinguistic relations of colour composite

**Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.** У мовознавстві прояви колірної картини світу можна прослідкувати через кольоронайменування, що формують “вторинно-образну мовну картину світу” [12, 28], яка визначається як відображення у семантиці кольоронайменувань фрагмента концептуальної картини світу. Структура останньої складає каркас набутих людиною знань, отриманих нею через інтерпретацію кольору, яка зумовлена як ступенем сенсорної інформації, так і певним етапом суспільно-історичного розвитку нації.

Не дивлячись на те, що колір – об'єктивне, загальне для усіх людей фізичне відчуття, найменування композит на позначення кольору утворюють у різних мовах складну систему, а системи окремих різноспоріднених мов виявляють показові розбіжності.

Дослідження колоративної композити передбачає розкриття номінативної природи співвіднесеності цих мовних одиниць з об'єктами реального світу в аспекті усього комплексу знань людини, залучення сфер свідомого та позасвідомого як реалізації світопізнання у номінативній діяльності індивіда.

**Метою** статті є встановлення особливостей колоративної композити в англійській та українській мовах.

Поставлена мета досягається через розв'язання таких завдань:

– уточнення визначення “колоративна композита” у досліджуваних мовах;

– виявлення семантичних особливостей англійської та української композити з колоративним компонентом.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Сучасна композитологія у рамках когнітивної парадигми виходить на якісно новий рівень аналізу семантики складного слова, визначаючи об'єктом своїх досліджень знання, набуті людиною під час пізнавальної діяльності й вербалізовані у формі складного та складнопохідного утворення. Процес вербалізації знань через складне слово є дію когнітивного механізму, який формує нове поняття [13, 136].

Значення складного слова – це перш за все те, що дозволяє йому означати той чи інший предмет дійсності, а людині, яка сприймає, співвідносити складне слово з певним предметом реальності. Основна складність аналізу смислової структури складного слова пов'язана з тим фактом, що складне слово, як і будь-яке слово, одночасно звернене як до “світу речей”, так і до “світу слів”, тобто є мотивоване [11, 93].

Складне слово як об'єкт аналізу принципово відрізняється від інших об'єктів лінгвістичного аналізу, в тому числі і від похідних слів. Виноградов В. В. зазначає: “Словоскладання є своєрідним комбінованим типом словотвору, синтаксико-морфологічним. Питання про співвідношення основ, про порядок їх зчеплення виводить цей тип словотвору за рамки правил творення простих похідних слів” [2, 208]. Відсутність чіткої та стабільної межі між різними за статусом номінатами мовного типу зумовлює існування маргінальних явищ з рухомими межами, що включають слова, які поєднують у собі ознаки маргінальних класів. Підхід до словотворення з ономаціологічної точки зору означає, що “на перший план за своєю важливістю мають бути винесені номінативні ознаки” [8, 4]. Формування значення похідного слова як фактор взаємодії повнозначної основи і афікса принципово відрізняється від формування значення складного слова як фактора взаємодії двох повнозначних основ. Мова йде про відмежування структурно-складних похідних від простих дериватів [8, 4]. Селіванова О. О. розглядає чотири критерії композитної номінації: денотативний, семантичний, критерій синтаксичної цілісності, а також критерій лексико-граматичної єдності слова [15, 26]. На основі цих критеріїв учена визначає композит як номінативну одиницю, певну частину мови, що складається з двох або більше мотивуючих основ, які граматично не узгоджені і репрезентують семантику на основі уявлення про об'єднання позначених ними понять, які визначаються номінатором на базі уявлення про референт [15, 47]. На думку Селіванової О. О., поряд із композицією синтаксичного виду існує асоціативна композиція, яка встановлює певні зв'язки між компонентами композита.

Синтаксичне розгортання залежить, і не може не залежати від значення компонентів складного слова та їх смислового зв'язку, що, в свою чергу, зумовлено характером найменування денотата. При використанні засобів словоскладання номінація відбувається в умовах невираженості відносин, що зумовлює принципову відмінність складного слова від синтагми і складає сутність словоскладання. Словоскладання – це особливий не тільки за структурою, але й за змістом спосіб номінації, в принципі не зводний до синтаксичних закономірностей, а складні слова принципово не зводні до словосполучень, синтагм та інших синтаксичних одиниць [14, 7].

Відомо, що складне слово за своїм характером є міжрівневою одиницею мови, яка має ознаки, притаманні як похідним словам, так і словосполученням. Такий міжрівневий статус складних слів зумовлює їх гетерогенність.

Городецький Б. Ю. досліджує принципів положення теорії складного слова, а також подібні до нього утворення в мовах різних типів, які називають композит-комплексами [3, 117]. Композит-комплекс – це загальне поняття, яке охоплює різноманітні за формою випадки семантичного складання, що дає в результаті значення будь-якої частини мови.

Поняття “композит” в українському мовознавстві сприймається у широкому і вузькому розумінні. Широке трактування композитів полягає в розумінні їх як складних слів, утворених з двох або кількох слів, основ чи коренів, об'єднаних в одну лексичну одиницю, яка набула формально-граматичних і семантичних ознак окремого слова. У вузькому розумінні композити

(лат. *composites* – складник, складений з частин) – це складні слова, утворені основою складанням [6, 5]. Саме у цьому значенні ми вживаємо термін “композит” на позначення слів, утворених складанням основ.

Термін “композит” набув широкого застосування в кінці 80-х на початку 90-х років ХХ століття. Упродовж того часу не раз констатувалось, що способом складання основ повнозначних слів утворюються складні слова за допомогою сполучних голосних, наприклад: *чорнобривці*, *білокрів'я* [1, 6]. Шевчук О. С. виділяє характерні ознаки основоукладання: поєднання основ (а не слів); наявність інтерфіксів; основа на приголосний приєднується до другого компонента за допомогою сполучних голосних; основа на голосний сполучається з другим компонентом без інтерфікса; цей спосіб творення може супроводжуватись суфіксацією: *чорноморець*.

На думку Родзевич Н. С., складне слово є новотвором, що виник внаслідок складання двох або більше окремих слів, основ або коренів. Такий новотвір становить не тільки семантичну, а й структурну єдність. Іншими словами, семантика складного слова хоча й виявляє зв'язок із значенням своїх компонентів (більш або менш близький чи віддалений від них), проте є новою, якісно відмінною від суми значень своїх компонентів. Це також означає, що крім єдності поняття, яке відображає складне слово, воно становить собою і неподільну мовну одиницю.

**Виклад основного матеріалу.** Формування колірної концепції – це не одиничний прояв статичного чи динамічного процесів. Скоріш за все – це багаторазовий, взаємозалежний прояв обох цих процесів, що базується на диференціації та фіксації певної ознаки денотата при безпосередній зоровій співвіднесеності останнього з його фізичними параметрами, внаслідок частотного або зіставного характеру кольоросприйняття.

Можна побачити, що не випадковим є спорідненість таких англійських слів, як *grass* (*трава*) – *grow* (*рости*) – *green* (*зелений*). Слово *grass* у староанглійський період мало форми *graes*, *gaers*, які відповідали голландському, німецькому, ісландському та готському *gras* (*трава*), що походять від тевтонського кореня, звідки і з'явилися англійські *grow* та *green* [18, 663]. Проаналізуємо, англійське слово *red*: у староанглійський період *read* означає “червоний”, спільна форма *rod* у датській і шведській мовах, ісландська форма *rauthr* (*raudr*), голландська *rood*, німецька *roth*, готська *rauds*; такий же корінь в латинській *rufes*, *ruber*, валійській *rhudd*, ірландській і гаельській *ruadh* також мають значення – червоний, а ось форма санскриту *rudhira* означала *кров* [18, 1254], порівняймо в українській *рудий*. Форма *geolu* у давньоанглійський період, *geel* у голландській, *gelb* у німецькій – означали “жовтий”. Ці форми були споріднені з латинською формою *helvus* зі значенням “буланний”, що співвідноситься з конем. У грецькій мові ці форми були споріднені з формою *khloros* із значенням “зеленувато-жовтий, зелений”, що співвідноситься з флорою, рослинністю, та з формою санскриту *hari* “жовтий, золотий”, що співвідноситься з металом [18, 1802]. Форма *purple* походить від грецького *porphyra*, вид молюска, який виділяє темно-червоний барвник. Порівняймо в українській мові “голубий” від праслов'янського *gololebь*, похідне від *golēbь* – “такий (на колір), як голуб”, пов'язане з синім полиском пір'я на шиї голуба; “коричневий – кольору кориці або смаженого насіння кави” [16, 23].

Поступово у процесі кольоросприйняття людина починає виділяти ознаку колірності, витісняючи на задній план усі інші ознаки денотата. Вона розуміє, що, наприклад, червоною може бути не тільки кров, а й багато інших предметів та явищ, і відрізняє одну і ту ж ознаку різних денотатів. Колір “втрачає” зв'язок з денотатом, якому “належав”, і стає універсальною ознакою того самого або іншого денотата. Відбувається своєрідна мисленева трансформація у бік абстрагування, за якого змінюється природа зв'язку кольору з денотатом.

Категоризація колірної простору виходить на такий рівень, на якому загальні контури членів категорії сприймаються як подібні, і де єдиний ментальний образ може відобразити всю категорію.

В основі структури багатозначної композити на позначення кольору в англійській мові лежать інтенціональні, асоціативні або інтенціонально-асоціативні зв'язки.

Інтенціональні зв'язки характеризують відношення між значеннями, що ґрунтуються на зіставленні колірних ознак, які є аналогом результату колірного впливу на непоняттєвий, емоційний елемент психічної діяльності людини, задіюючи позамисленневий потенціал людини, як-то: відчуття, інтуїцію, трансценденцію, колективне позасвідоме, яке є універсальним для усіх людей. Ці типи колоратем формують стабільне ядро, стійку психологічну колірну асоціацію у людини в рамках психонетичного компонента колірного концепта, відображаючи сутнісну (інтенціональну) характеристику кольору, яка представлена в інтенціоналі кольоронайменування. Так, наявність інтенціональних внутріслівних зв'язків можна спостерігати у колоративній композиті *redheaded* – 1. “*having red hair or a red head*”; 2. “*excitable, impetuous; hot-tempered*” [19, 1902]. Співвіднесеність колірних ознак ґрунтується на психологічному значенні “червоного” кольору – “вираження життєвої сили, інтенсивність і повнота життя, імпульс до моторних дій, до боротьби” [6, 193].

Інші типи колоратем зумовлюють асоціативні зв'язки, в основі яких лежать різні символічні значення кольору, представлені у культурологічній парадигмі певного мовного колективу, формуючи ділянки колірних асоціацій у рамках соціокультурного компонента колірного концепту. Так, наявність асоціативних внутріслівних зв'язків можна спостерігати у колоративній композиті *red-hot* : пор.: – 1. “*glowing red with heat*”; 2a. “*furious, full of scandal: juicy, torrid*” [19, 1920]. Натомість, “червоний” як задоволення – це любов, апетит, сила [6, 167], пор.: *red-hot* – 2b. “*full of energy or enthusiasm: peppery, vigorous*” [19, 1920].

Відповідно, інтенціонально-асоціативний тип зв'язку виникає при такому співвіднесенні колірних ознак, коли психонетична сутність людини породжує зміну пріоритетів у напрямку певного символічного значення кольору. Адже “при зустрічі людини з тим або іншим кольором відбувається спонтанне асоціювання фізіологічного відчуття із закріпленим у цій культурній традиції символічним смислом” [6, 9].

Інтенціонально-асоціативний тип визначає відношення між значеннями як результат співвіднесеності колірних ознак у напрямку: психологічне → символічне значення кольору, відображаючи зв'язок слотів на основі взаємодії психонетичного та соціокультурного компонентів колірного концепта. Саме такі зв'язки у рамках полісемії імплікує між своїми значеннями колоративних композит *bluenose* – 1) “*potato of a blue colour grown in Nova Scotia*” [17, 237]; 2) “*a native or resident of the Canadian Maritime Provinces esp. a native or resident of Nova Scotia*”; 3) “*one who advocates a rigorous moral code esp. in matters of individual conscience or personal conduct; puritan*” [19, 242]. Колоративна композита *white-headed* – 1) “*having white or very light-colored hair*” 2) “*specially favored; darling*” [18, 1773].

В основі інтенціональних, асоціативних та інтенціонально-асоціативних міжмовних зв'язків колоративної композити в англійській мові лежить мисленнева операція, що відображає план співвідношення колірних ознак на засадах біологічно та соціально зумовленої пріоритетної поведінки людини, що розглядається як інтенціонально спрямована зміна пізнавальної позиції людини щодо об'єкта номінації. Наявність емотивного внутрішньомовного зв'язку визначають концептуальні сутності, які відображають когнітивно-аксіологічний план співвідношення колірних ознак на основі символічного або психологічного значення кольору [4, 15].

В англійській мові колоративна композита розглядається як структурно-складна лексема, яка представлена у вигляді цільнооформленої бінарної номінативи, безпосередньо складовими якої є комбінаторика не менш як двох неафіксальних морфем у сполученні з словотвірним афіксом [14, 8]. Так, наприклад, колоративні композити *white-collar*, *blue-collar*, *gray-collar* and *pink-collar* є структурно-складними лексемами, що представлені у вигляді цільнооформленої бінарної номінативи і мають свої встановлені значення. Так, *white-collar* – “*relating to a population segment or class such as teachers, sales persons, office workers, civil servants*”; *blue-*

*collar* – “relating to a broad class such as farmers, miners, mechanics, construction workers”; а колоративна композита *gray-collar* описує групу працівників, які, з одного боку, підпадають під категорію *blue-collar*, об’єднані семою “фізична праця”, пор.: *gray-collar* – той, “хто належить до ремонтних робітників”, а з іншого, під категорію *white-collar*, об’єднані семою “інтелектуальна праця”; *pink-collar* відображає “професійний аспект” жіночої діяльності. Колоративна композита *pink-collar* – “рожевий комірець” ми можемо тлумачити як робітниця сфери обслуговування, секретар, машиністка.

Семантична структура колоративної композити в англійській мові зумовлена внутрішньомовними зв’язками, які є відображенням тих семантичних змін, сутність яких ґрунтується на встановленні залежності спільних колірних ознак у різних об’єктах номінації на основі психологічного та соціокультурного компоненту колірному концепту. *Психологічний компонент* представлений колоратами, які відображають результати колірному впливу на непоняттєвий, емоційний елемент психічної діяльності людини у вигляді стійкої психічної колірної асоціації, закріпленої у колірному концепті. *Соціокультурний компонент* колірному концепту складають колоратами, в основі яких лежать різні суспільно-культурні значення кольору, його символічна у широкому розумінні репрезентація у культурі англійського суспільства.

У сучасній українській літературній мові за допомогою основоскладання утворені такі прикметникові кольорокомпозиції: а) композиції, утворені поєднанням первинної і вторинної назви на означення того ж самого тону, та які виражають один колір з якісним відтінком (5 віддендронічних дериватів і 5 дериватів, мотивованих назвами трав’янистих рослин: *барвінково-синій, біло-лілейний, вишнево-червоний, жовто-помаранчевий, жовто-шафранний, іміано-зелений, красно-вишневий, синьо-фіалковий, фіалково-синій, червоно-вишневий*); б) композиції, утворені поєднанням вторинного колірному прикметника та прикметника, що вказує на світловий відтінок: *вишнево-темний, тьмяно-фіалковий*; в) композиції, утворені поєднанням вторинного колірному прикметника та прикметника, що надає кольору якісно-оцінного значення (2 віддендронічні деривати та 2 деривати, мотивовані назвами трав’янистих рослин: *жар-малиновий, непевно-фіалковий, тремтливо-фіалковий, ясно-вишневий*); г) композиції, утворені поєднанням вторинного колірному прикметника та прикметника, що передає густоту, насиченість кольору (1 віддендронічний дериват та 1 дериват, мотивований назвою трав’янистої рослини: *сизо-полинковий, сизо-фіалковий*); д) композиції з одним мотивованим компонентом і другим немотивованим, що є первинною назвою кольору, які передають змішування кольорів (1 віддендронічний дериват та 1 дериват, мотивований назвою трав’янистої рослини: *біло-льняний, біло-вишневий*) е) композиції з двома мотивованими компонентами, один з яких позначає відтінок кольору, а другий називає об’єкт, що характеризується цим забарвленням, утворені з метою економії вербального вираження колірної ознаки предмета (2 деривати, мотивовані назвами трав’янистих рослин: *пшенично-волосий, шафранноокий*; ж) композиції з двома мотивованими компонентами, один з яких – відносний віддендронічний прикметник, а другий позначає відтінок кольору: *яблуново-рожевий* [9, 222].

До складу системи колоративних композит української мови входять іменники та прикметники, також інколи до цієї системи відносять і словосполучення типу: *кольору топленого молока, кольору морської хвилі, кольору чайної троянди, слонової кістки*, які об’єднані семою *колір*, але це твердження все ще залишається предметом дослідження багатьох філологів, тому ці приклади словосполучень назвати колоративними композитами ми не можемо.

Під час аналізу колоративних композит враховуються їхні семантичні, стилістичні та граматичні особливості. До числа основних колоративних композит традиційно входять ахроматичні кольори (*білий, чорний, сірий*), сім кольорів веселки (*червоний, помаранчевий, жовтий, зелений, голубий, синій, фіолетовий*), а також слова *рожевий та коричневий* [10, 5].

До колоративних композит, що виступають у формі прикметника, часто відносять утворення, що уточнюють інтенсивність кольору, наприклад: *яскраво-червоний, темно-синій, блідо-голубий*. Конструктивно їх можна розділити на чотири види: а) обидві частини слова є основними колоративами (*жовто-червоний, синьо-зелений, біло-розовий, жовто-коричневий*); б) перша складова є основною, а інша – підрядною (*червоно-кривавий, сіро-молочний*); в) перша частина – підрядна, інша частина – основна (*сизо-сірий*); г) обидві частини є взаємозумовленими (*багряно-алий*) [10, 6].

Колоративні композити в українській мові складають певним чином згруповану систему, структура якої обумовлена лексико-семантичними та стилістичними даними її членів. У цілому периферія колоративних композит деталізує та уточнює систему центральних кольоропозначень. Таким чином, можна говорити про складну структуру колоративних композит. Складність структури полягає в її двох'ярусності. З одного боку, це – система, в центрі якої слово, що позначає поняття *колір*, а на периферії слова, що містять сему конкретного кольору (Рис.1). З іншого боку, це – ряд мікросистем, в центрі кожної кольоропозначення, навколо якого у певному порядку групуються слова, пов'язані з семою певного центрального кольоронайменування [10, 9].

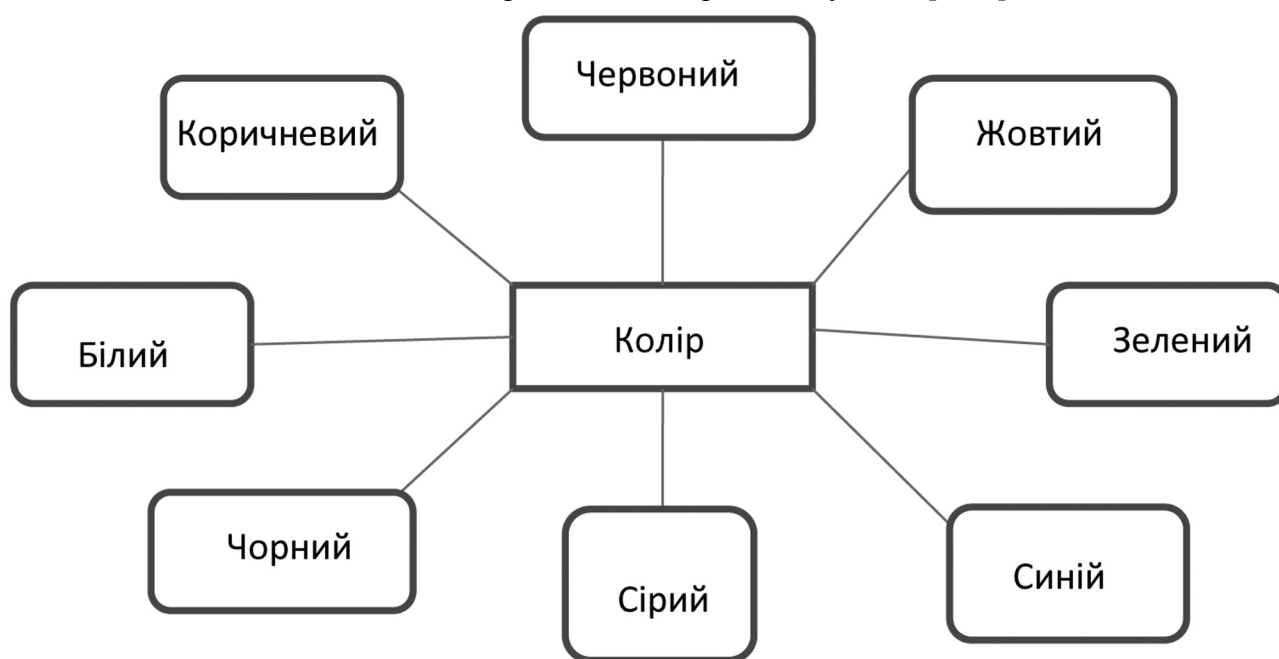


Рис. 1. Структура колоративних композит

Структура мікросистеми жовтого кольору представлена підгрупою колоративних композит, які передають відтінки інтенсивно-жовтого кольору: *жовто-лимонний, жовто-гірчичний, жовто-кремовий*.

Структура мікросистеми синього кольору визначається наявністю підгруп колоративних композит, що передають відтінки світло-синього кольору, наприклад: *небесно-синій, синьо-голубий, васильково-синій, лазурно-синій*.

Структура мікросистеми білого кольору представлена підгрупою колоративних композит, які підкреслюють інтенсивність кольору, яскравість білизни, наприклад: *яскраво-білий, сніжно-білий, перлинно-білий, сліпучо-білий, білосніжний*.

Структура мікросистеми сірого кольору представлена підгрупою колоративних композит (Рис. 2), що передають відтінки темно-сірого кольору, які наближаються до чорного, наприклад: *свинцево-сірий*, підгрупою колоративних композит, що передають відтінки світло-сірого, що наближаються до білого, наприклад: *серебристо-сірий, перламутрово-сірий, туманно-сірий*.

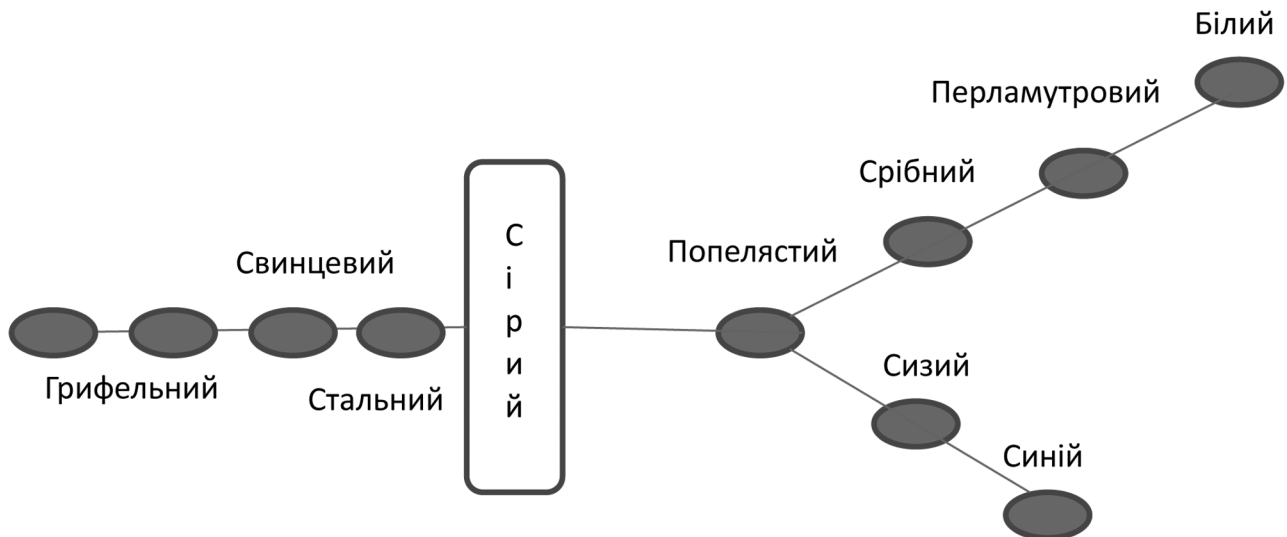


Рис. 2. Структура мікросистеми сірого кольору

Структура мікросистеми коричневого кольору включає підгрупи колоративних композит, що передають відтінки темно-коричневого кольору, наприклад: *шоколадно-коричневий, медово-коричневий, буро-коричневий*; та відтінки світло-коричневого кольору: *тілесно-коричневий, янтарно-коричневий* [10, 12].

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Колоративні композити – один із найдавніших пластів лексики, які характеризуються місткою семантичною структурою та великою стильовою активністю у художньому тексті. Останніми роками дослідження лексики зосереджене на когнітивній та прагматичній функціях слів, а також їхній ролі у створенні мовних картин світу. Колоративні композити позначають вагомий елемент мовної картини світу, адже саме зорова інформація переважає у сприйнятті дійсності. Попри ізоморфність та універсальність колірної характеристики як такої, її трактування і важливість окремих колірних концептів у різних культурах виявляють і конвергентні, і дивергентні ознаки. Саме конотативна значущість лексем, зумовлена культурною надбудовою концептів, і викликає особливий інтерес філологів [7,1].

Світ кольору як в англійській, так і в українській мовах представлений широким спектром лексичних одиниць, що інтерпретують інформацію, яка надходить по зоровому каналу зв'язку – від елементарних колірних відчуттів до складних, багатограних понять кольору, які складають концептуальну систему.

Колоративна композита в англійській мові – явище багатоаспектне. Вона акумулює у собі значний досвід суспільства та численні етапи світопізнання людиною через такий об'ємний лексичний пласт, як кольоронайменування. Виникнувши на певному етапі розвитку мовної системи, колоративна композита на концептуальному рівні демонструє яскравий приклад зміни процесу світопізнання людиною.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Азарова Л. С. Складні слова в українській мові / Л. С. Азарова. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2000. – 222 с.
2. Виноградов В. В. Избранные труды : исследования по русской грамматике / В. В. Виноградов. – М. : Наука, 1975. – 459 с.
3. Городецкий Б. Ю. К теории сложного слова // Слово в грамматике и словаре / Б. Ю. Городецкий. – М. : Академия, 1984. – С. 117– 119.
4. Деменчук О. В. Колоративна композита в англійській мові: когнітивно-ономасіологічний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. "Германські мови" / О. В. Деменчук. – К., 2003. – 19 с.
5. Драгунский В. В. Цветовой личностный тест / В. В. Драгунский. – Минск : Харвест, 1999. – 448 с.

6. Клименко Н. Ф. Морфологічна будова композитів / Н. Ф. Клименко // Морфологічна будова сучасної української мови. – К. : Вища школа, 1975. – С. 34.
7. Ковальська І. В. Колористика як перекладознавча проблема : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. “Перекладознавство” / І. В. Ковальська, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2001. – 19 с.
8. Кубрякова Е. С. Словообразование как процесс номинации и его отличительные формальные и содержательные характеристики / Е. С. Кубрякова // Теоретические основы словообразования и вопросы создания сложных лексических единиц. – Пятигорск : Изд-во Пятигорск. гос. пед. ин-та иностр. яз., 1988. – С. 3–23.
9. Лісничий Д. В. Семантична структура колоративів з фітонімічними основами в сучасній українській мові / Д. В. Лісничий // Науковий часопис НПУ імені Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови. – К. : НПУ ім. Драгоманова, 2007. – Вип. № 3. – С. 219–234.
10. Макеенко И. В. Лексико-семантическая структура систем цветообозначения в русском и английском языках / И. В. Макеенко. – Саратов : Изд-во Сарат. ун-та, 2001. – 52 с.
11. Мешков О. Д. Словообразование в современном английском языке / О. Д. Мешков. – М. : Высшая школа, 1985. – 187 с.
12. Пастушенко Т. В. Цветовая номинация как элемент вторично-образной языковой картины мира : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. / КНЛУ. – К., 1998. – 184 с.
13. Полюжин М. М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення / М. М. Полюжин. – Ужгород : Закарпаття, 1999. – 240 с.
14. Полюжин М. М. Функциональное словообразование и префиксальные ономазиологические категории в английском языке / М. М. Полюжин, Л. Ф. Омельченко. – Ужгород : Ужгород. гос. ун-т, 1997. – 99 с.
15. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О. О. Селіванова. – К. : Фитосоцицентр, 1999. – 148 с.
16. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / гол. ред. О. С. Мельничук; АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – К. : Наукова думка, 1983. – Т. 1. – 631 с. Т. 2. – 1985. – 570 с. Т. 3. – 1989. – 552 с.
17. The Compact Edition of the Oxford English Dictionary : In 2 vol. – L. : Book Club Associates, 1979. – Vol. 1-2.
18. New Webster’s Dictionary of the English Language. – Delhi : Surjeet Publications, 1988. – 1824 p.
19. Webster’s Third New International Dictionary of the English Language Unabridged / Ed. by Ph. B. Gove. – Springfield : Merriam-Webster Inc., Publ., 1981. – 2662 p.